

PREGLED UREDITVE IGRIŠČ VRTCEV V LJUBLJANSKI ZDRAVSTVENI REGIJI

A SURVEY OF NURSERY SCHOOL PLAYGROUNDS IN THE LJUBLJANA HEALTHCARE REGION

Jana Svetičič Marinko¹, Milena Junger¹, Irena Veninšek Perpar¹

Prispelo: 7. 10. 2008 - Sprejeto: 5. 2. 2009

Izvirni znanstveni članek
UDK 614.2:373.23/.24

Izvleček

Izhodišča: Vrtec je okolje, kjer sta zdravje in varnost pomembni vrednoti. Sestavni del objekta vrtca so igrišča, ki so namenjena igranju in druženju otrok. Urejenost igrišč je zelo pomembna z vidika zdravja, dobrega počutja in varnosti otrok. Pravilnik o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca Uradni list RS št.73/2000 in Uradni list RS št.75/2005 v nekaterih segmentih opredeljuje varnost igrišč, v drugih pa zgolj urejenost igrišč. Zavod za zdravstveno varstvo vrtcem v svoji regiji svetuje tudi pri odpravljanju neskladnosti z določili navedenega pravilnika, zato je potrebno, da pozna stanje igrišč vrtcev v svoji regiji.

Metode: Vprašalnik je bil pripravljen na podlagi navedenega pravilnika. Vzorec je zajel 66 naključno izbranih vrtcev in enot vrtcev iz ljubljanske zdravstvene regije. Anketiranje in pregled vseh igrišč v vzorcu je potekalo na terenu, kasneje tudi v obliki telefonskih razgovorov.

Rezultati: Analiza podatkov je med drugim pokazala, da imajo v preiskovanem vzorcu vrtci v 97 % ograjena igrišča. Vendar pa vse ograje niso ustrezne (dovolj visoke, neplezalne), enako velja tudi za vrata v ograjah, ki v dveh tretjinah niso ustrezna (z avtomatskim zapiranjem). Le v dobri tretjini vrtcev, ki imajo na igrišču stopnice, so te vidno označene.

Zaključek: Z raziskavo je bilo v preiskovanem vzorcu ugotovljeno stanje na področju urejenosti igrišč. Z vrtci smo se pogovorili o ugotovljenih pomanjkljivostih, skupaj smo skušali najti rešitve za njihovo odpravo, v dveh primerih smo za reševanje finančne problematike pisno pozvali na občine ustanoviteljice.

Ključne besede: urejenost, igrišča, vrtci

Original scientific article
UDC 614.2:373.23/.24

Abstract

Background: Health and safety are two important attributes of nursery schools. Playgrounds are an integral part of the nursery school complex. It is very important that playgrounds constitute an environment that ensures health, safety and welfare of children. Some sections of "Technical norms and minimum requirements for nursery schools" (Official Gazette of the Republic of Slovenia No. 73/2000 and No. 75/2005) deal with playground safety policies, and some other with playground site, layout and equipment. The Institute of Public Health advises nursery schools in the region on how to fulfill these regulations, and those responsible for advising should be fully informed about the situation concerning local nursery school playgrounds.

Methods: The questionnaire asked questions related to playground regulations. The sample studied consisted of 66 randomly selected nursery schools from the Ljubljana healthcare region. Survey with inspection of all playgrounds in the sample was carried out in the field and, at a later stage, via telephone.

Results: The collected data showed that 97% of the nursery schools surveyed had fenced playgrounds, yet not all fences complied with safety regulations: some were too low and did not prevent climbing, and two-thirds had no self-closing gates and were therefore not suitable for playgrounds. Only one third of stairs in playgrounds were visibly marked.

¹Zavod za zdravstveno varstvo Ljubljana, Zaloška 29, 1000 Ljubljana
Kontaktni naslov: e-pošta: jana.marinko@zzv-lj.si

Conclusion: *The study assessed the appropriateness and safety of playgrounds in the sample. The shortcomings were discussed with the nursery school management in order to find viable solutions to the problems. In two cases the local community was asked for financial support.*

Keywords: set-up, playgrounds, nursery school

Uvod

Otrok in igra

Vsak otrok potrebuje igro ne glede na to, kje živi in kakšnega spola je. Igra je otrokovo življenje in pomembna osnova nadaljnega razvoja (1).

Zlasti predšolski otroci pa ne vidijo sveta, v katerem živijo, kot odrasli. Stvari vidijo, kot jih sami doživljajo, ne kakšne dejansko so. Svet odraslih je v njihovih predstavah drugačen (1). To je pomembno tudi z vidika varnosti otrok pred poškodbami. Otroci namreč niso sposobni tako kot odrasli oceniti, katere situacije jih ogrožajo in katere ne. Zato nekaterih situacij, ki so objektivno ogrožujoče, kot take ne zaznavajo. In obratno – nekatere situacije doživljajo kot izrazito stresne, čeprav gledano skozi oči odraslega niso. Primer: otroka ne bo strah vrtoglave vožnje s kolesom po sredini ceste, bal pa se bo teme, novih ljudi (2). Poleg hitrega duševnega razvoja so predšolski otroci tudi zaradi hitrega telesnega razvoja izpostavljeni velikemu tveganju za poškodbe. Tveganje otrok, da se poškodujejo ali umrejo v nezgodah, je na žalost veliko večje od tveganja odraslih. Tveganje, da se otrok poškoduje, pa ni odvisno samo od njegovega razvoja in zrelosti, temveč tudi od sposobnosti staršev in vzgojiteljev, da pravilno ocenijo in spoznajo razvojne sposobnosti otroka, in od njihovega poznavanja tveganih situacij (3,4,5). Moderni pogled na poškodbe pa krivdo za poškodbe in zastrupitve pripisuje tudi dejavnikom okolja. Tako se je prvotno ukrepanje s spreminjanjem vedenja ljudi usmerilo še na spreminjanje fizičnega in socialnoekonomskega okolja, v katerem se poškodbe zgodijo (6). Zato je varno okolje, v katerem se otroci igrajo, tako pomembno. Večino nezgod lahko predvidimo in s pravilnim ravnanjem ali spremembami v okolju preprečimo (4).

Prostor za igro

Otrok za igro potrebuje ustrezen in primeren igralni prostor. Otrok, zaprt v majhnem in omejenem prostoru, ima malo možnosti za dejavno in ustvarjalno igro. Potrebuje prostor za spontano telesno – gibalno preizkušanje in utrjevanje (7). Na otroških igriščih naj bi otroci varno uživali v gibalnih dejavnostih, kot so naravne oblike gibanja: plezanje, skakanje, gibanje v vesah, oporah itd., ter v socialnih igrah, kot so igre v mivki, lovljenje, skrivanje itd. (8).

Zato so igrišča sestavni del vrtcev in predstavljajo zunanji funkcionalni prostor. Pomembno je, da so igrišča varna, saj je le varno fizično okolje igrišča tisto, v katerem so možnosti za poškodbe ali zastrupitve minimalne, in kjer ni dejavnikov iz okolja, ki bi negativno vplivali na zdravje otrok. Osnovne pogoje za to nudijo varna gradnja objektov, varna igrala ter ustrezna razporeditev igral, ki so prilagojena potrebam in zmožnostim otrok.

Po podatkih CPSC (U.S.Consumer Product Safety Commission) se v ZDA letno na domačih ali javnih otroških igriščih poškoduje okoli 205.000 predšolskih in osnovnošolskih otrok. Registrirane so samo tiste poškodbe, ki so zahtevale zdravniško pomoč. Po kraju nastanka nesreč so te nastajale takole: 45 % na igriščih v šoli, 31 % na igriščih javnih parkov, 10 % na igriščih v vrtcih, 3 % na igriščih domačega varstva, 2 % na igriščih gostinskih in podobnih objektov, 9 % na drugih javnih igriščih (9,10).

V Sloveniji je bila v letu 1999 opravljena raziskava o poškodbah otrok v dveh ljubljanskih vrtcih in njihovih enotah, ki je zajela 2967 otrok. Raziskavo je vodila asist. mag. Mateja Rok Simon z Inštituta za varovanje zdravja. Vzrok za poškodbe na igriščih vrtcev so bili najpogosteje udarci ob igrala in padci z igral ter neprimerno urejeno igrišče. Podatki omenjene raziskave kažejo, da je na igrišču večje tveganje za nastanek težkih poškodb kot v igralnici (11).

Urejenost in v glavnem tudi varnost igrišč vrtcev je v Sloveniji določena s Pravilnikom o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca (12,13). Ustreznost, predvsem pa varnost igral je načeloma urejena z Zakonom o splošni varnosti proizvodov Ur.l.RS št.101/2003 (14).

Zunanja igrala pa morajo biti skladna s standardi, ki jih na področju zunanjih igral predstavljata skupini standardov SIST EN 1176 in SIST EN 1177 (15, 16).

V raziskavi, ki je bila izvedena v sodelovanju med Fakulteto za šport Univerze v Ljubljani in Zvezo za šport otrok in mladine Slovenije, so postavili ekspertni sistem za ocenjevanje kakovosti otroških igrišč. Otroško igrišče so ocenjevali na treh osnovnih področjih: varnost, uporabnost in udobnost. Največji delež h končni oceni je prispevala varnost, to je 60 odstotkov, sledila sta uporabnost s 25 % in udobnost s 15 %. Analizirali so 901 igrala na 128 igriščih v Sloveniji. Povprečna ocena igrišča po teh merilih je znašala 57,6 točke od

100 možnih. Ugotovljali so, da so najvarnejša otroška igrišča (upoštevajoč velikost in vrste podlag, varnost igral, rokovanje, možnost udarcev in prisotnost table za uporabo igrala) za starostno skupino 7-11 let, saj je njihova ocena dosegla 63 %, slabša so igrišča za skupino 4-6 let in najslabša za starostno skupino 0-3 let. Med drugim navajajo naslednje predloge za izboljšanje stanja igrišč: naj država zakonsko predpiše rok, v katerem bi morali zamenjati vsa dotrajana igrala na vseh igriščih (ne glede na lastnino) v skladu z evropskimi standardi za otroška igrišča in naj se sistematično začne spremljati in ocenjevati stanje igrišč (po vzoru turističnih ocen kot npr. zvezdice za hotele) (8).

Tudi mag. Maja Simoneti v raziskavi z naslovom »Otroška igrišča v Ljubljani« ugotavlja, da varnost na naših igriščih ni posebno dobra. Navaja, da je vidik varnosti potrebno razumeti vsaj na treh ravneh: kot fizično varnost igral, kot varnost igralnega prostora in kot varnost ureditve. Varnost igral zagotavljajo standardi in normativi. Varnost igralnega prostora pa je stvar načrtovalske zasnove in razporeditve igralnih programov ter predvsem ureditve vseh potrebnih zaščitnih ukrepov na robovih, stikih z drugimi dejavnostmi. Pomembno je, da se prepreči prenos igre na območja zunaj igrišča, kjer na otroke preži nevarnost, zato je ograjevanje potrebno. Ograje pa morajo biti funkcionalne in oblikovno usklajene z okoljem. Ograjevanje pa je tudi eden od elementov zaščite pred uničenjem. V raziskavi tudi ugotavlja, da je vandalizem - problem uničevanja opreme in brezobzirne rabe parkovne opreme in igral, danes vsesplošno prisoten. To že pomembno vpliva na odnos odgovornih do ureditev. Z raziskavo sporoča, da se ne sme dovoliti, da bi pod vtisom nastajajoče škode urejali manj kakovostna in skromneje opremljena igralna okolja (1).

Na Zavodu za zdravstveno varstvo Ljubljana smo pripravili program Zdravje v vrtcu, katerega namen je razviti in okrepiti zmožnosti vrtcev za oblikovanje okolij, ki postavljajo zdravje in varnost kot pomembno vrednoto in si prizadevajo ustvariti pogoje za ohranitev in krepitev zdravja. V okviru programa vrtcem tudi svetujemo in odgovarjamo na različna strokovna vprašanja. Zato je potrebno, da poznamo stanje na različnih področjih dela in življenja v vrtcih. Tako smo v okviru omenjenega programa opravili preglede igrišč vrtcev v ljubljanski zdravstveni regiji, da bi ugotovili stanje na področju urejenosti oziroma varnosti igrišč v vrtcih, se z vrtci pogovorili o morebitnih pomanjkljivostih in skupaj z njimi poiskali rešitve. Pregledovali smo skladnost s Pravilnikom o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca (12,13), ki je podrejeni predpis Zakona o vrtcih (17).

Metodologija

Vzorec je zajemal 66 igrišč naključno izbranih vrtcev in enot vrtcev iz ljubljanske zdravstvene regije. Vzorec je bil heterogen glede velikosti, lokacije in tudi ustanoviteljev vrtcev, saj so bili zajeti vrtci iz Mestne občine Ljubljana, kot tudi vrtci iz drugih občin v ljubljanski zdravstveni regiji, zasebni in javni vrtci. Anketiranje in pregled vseh igrišč v vzorcu je potekalo na terenu, kasneje tudi v obliki telefonskih razgovorov. Kontaktne osebe v vrtcih so bili vodstvo vrtcev in vodje zdravstveno - higienskega režima v vrtcih.

Vprašalnik smo pripravili na podlagi Pravilnika o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca (12,13). Preverjanje skladnosti igral in igrišč z ustreznimi standardi ni bila predmet raziskave. Anketiranje in pregled igrišč v vzorcu je bilo opravljeno pred 04.04.2008, ko so bile sprejete spremembe in dopolniteve pravilnika (12,13). Zato v raziskavi nista bila upoštevana dva segmenta, in sicer določila glede ocene varnosti igral za igrala, ki niso v skladu oziroma se skladnosti z navedenimi standardi ne da izkazati, ter določila glede zagotavljanja sence v določenih urah. Vprašalnik je zajemal podatke o ograjenosti igrišč (ali so igrišča ograjena, višina in oblika ograje, avtomatsko zapiranje vrat ograje), podatke o legi igrišča (sončna/senčna, zagotovljenost naravne/umetne sence) in velikosti igrišč (ali meri igrišče najmanj 15 kvadratnih metrov na otroka), površinah igrišč (ali je del površin utrjenih in nedrsečih – asfalt, umetna masa...). V skladu z omenjenim pravilnikom smo preverili tudi stopnice na igrišču (ali so vidno označene, ali so zavarovane z ograjo) in opremljenost igrišč (sanitarije za otroke na igrišču, pitna voda na igrišču). Vprašali smo tudi, če so na igrišču glede igral upoštevani standardi s področja opreme, namestitve in vzdrževanja igral.

Zbrali smo tudi podatke o tem, s kakšnimi težavami se vrtci srečujejo pri urejanju igrišč, opravili smo številna svetovanja in v nekaterih primerih posredovali pri ustanoviteljih glede vlaganj v sanacijo trenutnega stanja igrišč.

Rezultati

V vzorcu je 66 vrtcev. Iz Tabele 1 je razvidno, da ima 97,0 % vrtcev v vzorcu igrišče ograjeno z ograjo. Med ograjenimi igrišči je 96,9 % ograj visokih najmanj 1,2 m, kolikor določa pravilnik (12,13), 3,1 % ograj pa je nižjih od predpisane višine. Med ograjenimi igrišči je 87,5 % ograj, po katerih otroci ne morejo plezati, 12,5 % ograj pa ne zadošča pravilniku (12,13).

Med pregledanimi vrtci jih 27,3 % meji na nevarno območje (voda, cesta...). Od teh je 50,0 % takih, ki

imajo ograjo na vrhu obrnjeno navznoter, kot določa pravilnik (12,13), 50,0 % pa takih, ki ograje nimajo v skladu s pravilnikom (12,13).

Glede vrat v ograji pravilnik (12,13) določa, da se morajo avtomatsko zapirati, in da mora biti kljuka takšna, da otrok ne more sam odpreti vrat z notranje strani. Temu pogoju ustreza 33,9 % igrišč v vzorcu.

Pravilnik (12,13) določa, da mora igrišče imeti sončno lego, temu pogoju ustreza 98,5 % igrišč. Zagotovljena naj bi bila naravna in umetna senca, temu pogoju ustreza 95,5 % igrišč v preiskovanem vzorcu.

97,0 % vrtcev v vzorcu je tudi preverilo stanje glede strupenih rastlin na njihovih igriščih.

Glede prostih površin pravilnik (12,13) določa, da mora biti del teh utrjenih in ne drsečih. Ta pogoj izpolnjuje 84,9 % vrtcev v vzorcu.

Na igriščih ima 37,9 % vrtcev stopnice. Pravilnik (12,13) določa, da morajo biti stopnice vidno označene. Temu ustreza 36,0 % vrtcev. 48,0 % vrtcev, ki imajo stopnice na igrišče, imajo le-teh več kot tri. V tem primeru pravilnik (12,13) določa, da morajo imeti stopnice varovalno ograjo. Temu ustreza 66,7 % vrtcev.

Po pravilniku (12,13) mora biti na igrišče napeljana pitna voda, kar izpolnjuje 59,1 % vrtcev. Dostop do sanitarij mora biti neposredno z igrišča ali pa morajo biti sanitarije na igrišču. Temu ustreza 53,0 % vrtcev. Igrišče naj bo veliko najmanj 15 m² na otroka, tako velika igrišča ima 63,1 % vrtcev. Igrala nameščena na igrišču, morajo biti v skladu s slovenskimi standardi s področja opreme igrišč, namestitve in vzdrževanja igral. Le 34,8 % vrtcev ima na igrišča nameščena igrala po standardih, 65,2 % vrtcev pa ne.

Zanimalo nas je tudi, ali imajo vrtci pogodbe s pristojnimi podjetji za pregled ustreznosti igral, na kar je pritrdilno odgovorilo 87,5 % vrtcev.

Razpravljanje

Vzorec je zajemal 66 igrišč naključno izbranih vrtcev in enot vrtcev iz ljubljanske zdravstvene regije. V regiji pa je 72 vrtcev, če ne štejemo še enot. Zato je s tega vidika vzorec pomanjkljiv. Vendar pa je vzorec heterogen glede velikosti, lokacije in tudi ustanoviteljev vrtcev, saj so bili zajeti vrtci iz Mestne občine Ljubljana, kot tudi vrtci iz drugih občin v ljubljanski zdravstveni regiji, zasebni in javni vrtci.

Anketo smo pripravili na podlagi posameznih segmentov Pravilnika o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca, predvsem tistih, ki se neposredno ali posredno dotikajo varnosti igrišča (ograjnost igrišča, primerne ograje, označenost stopnic, ...). Varnost igral in s tem tudi igrišča, pa določajo standardi s področja opreme

igrišč, namestitve in vzdrževanja igral. Preverjanje skladnosti igral in igrišč z ustreznimi standardi ni bilo predmet raziskave. Vrte smo zgolj vprašali, ali imajo na igrišču nameščena igrala po standardih. Na to je le dobra tretjina vrtcev odgovorila pritrdilno, in to tisti, ki imajo na igrišča nameščena zgolj nova igrala. Vendar po izjavi Slavka Rudolfa z Biotehniške fakultete z vidika varnosti igrišča še ne pomeni, da igrišča, ki imajo nameščena nova igrala, omogočajo varno igro, saj je težišče zagotavljanja varnosti na pravilni postavitvi igral, ureditvi površin v neposredni in širši okolici igral, pregledih in vzdrževanju.

Poleg tega je bila raziskava opravljena pred sprejetjem sprememb in dopolnitev omenjenega pravilnika, ki v 8. členu navaja, da morajo biti igrala v skladu s slovenskimi nacionalnimi standardi s področja opreme igrišč, namestitve in vzdrževanja igral. V spremembah in dopolnitvah pravilnika pa je dopolnjeno, da se mora za igrala, ki niso v skladu s standardi oziroma se skladnosti z navedenimi standardi ne da izkazati, se mora njihova varnost izkazati z oceno varnosti, ki jo opravi pooblaščen institucija. V naši raziskavi smo vrte sicer vprašali, ali imajo pogodbe s pristojnimi podjetji za pregled ustreznosti igral, na kar nam je pritrdilno odgovorilo 87,5 % vrtcev. Po izjavi Slavka Rudolfa z Biotehniške fakultete pa so ti pregledi pogosto opravljeni brez ustrezne usposobljenosti izvajalcev, brez metodologije, brez definirane vsebine in brez izražene odgovornosti.

Drugi segment, ki ga nismo upoštevali, ker je bila raziskava opravljena pred sprejetjem sprememb in dopolnitev pravilnika, je dopolnitev 10. člena. Ta navaja, da mora biti zagotovljena senca na igrišču, na kar nam je pritrdilno odgovorilo 95,5 % vrtcev. Dopolnitev pravilnika v tem členu pa navaja, da je v topli polovici leta potrebno v času od 10. do 16. ure zagotoviti primerno osenčenost. To je pomembno z vidika varnosti pred sončnimi opeklinami, vendar to zaradi že omenjenega razloga ni bil predmet naše raziskave.

Vrtci tudi navajajo različne težave, s katerimi se srečujejo pri urejanju igrišč. Ograje, ki naj bi bile v primeru, da vrtec meji na nevarno območje, na vrhu obrnjene navznoter, da jih otroci ne bi mogli preplezati, imajo nekateri vrtci obrnjene na vrhu navzven z igrišča. Namreč velik problem je vandalizem in v vrtcih se na ta način zaščitijo pred zunanjimi obiskovalci igrišč. Problem vandalizma ugotavlja tudi mag. M. Simoneti v raziskavi (3). Kjer je vandalizem velik problem, delavci vrtcev izvajajo jutranje ogleda igrišč, da odstranijo odpadke, preden otroci pridejo na igrišče. Poslužujejo se tudi varnostne službe. V nekaterih vrtcih v mestu pa se srečujejo s problemom mačk, ki se sprehajajo

Tabela 1. Anketirani segmenti pravilnika (12,13) in deleži igrišč v vzorcu, ki so oziroma niso v anketiranih segmentih skladni s pravilnikom (12,13).

Table 1. Survey segments of Regulations (12,13), and the proportion of playgrounds in the sample complying/not complying with the regulations.

Anketirani segmenti Pravilnika / Sections of Regulations in the questionnaire	Da / Yes (%)	Ne / No (%)
Igrišče, ograjeno z ograjo / Fenced playground	97,0	3,0
Višina ograje najmanj 1,2 m / Fence at least 1.2 m high	96,9	3,1
Ograja takšna, da otroci ne morejo plezati po njej / Fence preventing children from climbing over	87,5	12,5
Vrtec meji na nevarno območje (voda, cesta, ...) / Nursery school bordering a hazardous area (water, street)	27,3	72,7
Če vrtec meji na nevarno območje, je ograja na vrhu obrnjena navznoter / Nursery school bordering a hazardous area has an inwardly slanting fence	50,0	50,0
Avtomatsko zapiranje vrat ograje / Self-closing gate of the fence	33,9	66,1
Sončna lega igrišča / Sunny playground	98,5	1,5
Zagotovljena senca / Shade provided	95,5	4,5
Vrtec preveril, da na igrišču ni posajenih strupenih rastlin ali grmov / Nursery school management has ensured that the playground is free of poisonous plants and shrubs.	97,0	3,0
Del površin igrišča utrjenih in neдрsečih / Solid and non-slip surfaces are provided on some playground sections	84,9	15,1
Na igrišče napeljane stopnice / Stairs to the playground	37,9	62,1
Na igrišče napeljane stopnice so vidno označene / Stairs to the playground are visibly marked	36,0	64,0
Na igrišče napeljane stopnice, stopnic je več kot tri / More than three stairs leading to the playground	48,0	52,0
Več kot tri stopnice imajo varovalno ograjo / More than three stairs protected by a fence	66,7	33,3
Na igrišče napeljana pitna voda / Drinking water available on the playground	59,1	40,9
Na igrišču sanitarije za otroke oziroma so sanitarije v stavbi vrtca in so neposredno povezane z igriščem / Children's toilet block available on the playground area; or toilets in the nursery school facilities, connected directly to the playground	53,0	47,0
Igrišče meri najmanj 15 kvadratnih metrov na otroka / A playground area of at least 15 sqm per child is provided	63,1	36,9
Na igrišču so glede igral upoštevani standardi / Playground equipment complies with the current regulations	34,8	65,2
Vrtci imajo pogodbe s pristojnimi podjetji za pregled ustreznosti igral / Playground equipment safety inspections are carried out by contracted licensed agencies	87,5	12,5

po igriščih. O tem so spregovorili z lastniki okoliških stanovanj, vendar problem ostaja nerešen.

Na vprašanje ali so pregledali, če so na igrišču posajene strupene rastline in grmi, so vrtci večinoma odgovorili pritrdilno. Nekateri so rastline, ki so na seznamu strupenih rastlin, odstranili. Pripomoček, s pomočjo katerega bi vrtci preverili, ali katera od strupenih rastlin raste na njihovem zemljišču, naj bi bil elaborat mag. Andreja Seliškarja z naslovom »Seznam potencialno prisotnih strupenih rastlin na zelenicah ljubljanskih vrtcev« (18). Nekateri vrtci pa imajo na igriščih še vedno zasajene strupene rastline, kot so ciprese, tise ... Mnogim se je glede na dolg spisek takšnih rastlin zdelo absurdno, da morajo vse strupene rastline odstraniti z igrišča. To utemeljujejo z razlago, da če se otroci ne srečujejo s strupenimi rastlinami, ne morejo vedeti, kaj je prav in kaj ne. Zaradi različnih stališč vrtcev do problematike strupenih rastlin podatek, da je 98 % vrtcev preverilo, ali imajo na igrišču posajene strupene rastline in grme, ne pomeni, da je 98 % igrišč dejansko brez takšnih rastlin.

Določilom pravilnika (12,13), naj bo igrišče veliko najmanj 15 m² na otroka, ne ustreza 36,9 % vrtcev. Vendar pravilnik dopušča tudi, da izjemoma igrišče meri manj, če so v neposredni bližini zelene površine, ki jih je mogoče uporabiti za igro in do njih vodi varna pot. Z vidika varnosti so »bližnje zelene površine« lahko sporne, ker običajno niso tako pregledane glede odpadkov (steklo, igle, ...), kot to določa pravilnik (12,13) za igrišče vrtca. Vendar se nekateri vrtci poslužujejo takega reševanja prostorske stiske, drugi pa rešujejo problem premajhnih igrišč z izmenično igro manjših skupin otrok na igriščih. Nekateri vrtci v centru Ljubljane imajo v planu povečati površino igrišč, vendar pa jih pri tem ovira dejstvo, da so igrišča v denacionalizacijskem postopku, zato sprememb še ni možno izvesti.

V razgovorih z vodstvi vrtcev smo se ob problematiki igrišč dotaknili tudi drugih morebitnih problemov in jih skušali sprotno reševati. Na nekatere občine ustanoviteljice smo se obrnili pisno in jih skušali spodbuditi k dejavnemu sodelovanju pri reševanju predvsem finančne problematike.

Zaključek

Z raziskavo je bilo v preiskovanem vzorcu ugotovljeno stanje na področju urejenosti igrišč oziroma skladnosti igrišč s posameznimi segmenti pravilnika (12,13). Z analizo podatkov in iz razgovorov z vodstvi vrtcev smo ugotovili, da imajo v preiskovanem vzorcu vrtci v 97 % ograjena igrišča. Vendar pa vse ograje niso ustrezne (dovolj visoke, neplezalne), enako velja tudi

za vrata v ograjah, ki v dveh tretjinah niso ustrezna (z avtomatskim zapiranjem). Le dobra tretjina vrtcev, ki imajo na igrišču stopnice, imajo vidno označene. Z vrtci smo se pogovorili o omenjenih in drugih ugotovljenih pomanjkljivostih, skupaj smo skušali najti rešitve za njihovo odpravo. V dveh primerih smo se glede reševanja finančne problematike pisno obrnili na občine ustanoviteljice.

Zahvala

Sanitarnima inženirkama Bredi Kralj in Mojci Matjažič se zahvaljujemo za pomoč pri anketiranju, referentu Roku Zaletelu pa za vnos podatkov.

Literatura

1. Simoneti M. Otroška igrišča v Ljubljani. Pridobljeno 09.04.2008 s spletne strani: http://www.zveza-zpmljubljana.si/frami/KOI/raziskava_igrisca_MOL_2006_m.pdf.
2. Jeriček H. Ko učenca stresa stres in kaj lahko pri tem stori učitelj: priročnik za učitelje in svetovalne delavce. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije, 2007.
3. Rok Simon M. Poškodbe in zastrupitve pri predšolskih otrocih v Sloveniji. Zdrav Var 1999; 38: 86-90.
4. Rok Simon M. Zaradi česa v Sloveniji umirajo predšolski otroci?. Zdrav vrtec 1998; 4: 31-5.
5. Rok Simon M. Svetovanje o preprečevanju poškodb predšolskih otrok v zdravstvenem varstvu na primarni ravni. Slov Pediatr 2002; 9: 44-50.
6. Rok Simon M. Epidemiološki podatki o poškodbah, zastrupitvah in drugih nujnih stanjih. Prva pomoč: priročnik s praktičnimi nasveti. Ljubljana: Rdeči križ Slovenije, 2006: 8-19.
7. Ramšak A. Humano igrišče ali projekt otroku prijaznega igrišča. Zdrav Var 1999; 38(3/4): 139-41.
8. Čuk I. Stanje slovenskih igrišč in igral. Pridobljeno 12.03.2008 s spletne strani: http://www.sist.si/slo/22/Sporocila_07/0707/Sporocila-stanje.pdf.
9. Rudolf S. Varnost zunanjih igral v vrtcih. Pridobljeno 12.03.2008 s spletne strani: http://les.bf.uni-lj.si/fileadmin/datoteka-asistentov/s_rudolf/igrala/varnost-zunanjih-igral-v-vrtcihee.pdf.
10. Rudolf S. Nesreče na otroških igriščih. Pridobljeno 26.09.2007 s spletne strani: <http://www.google.com/search?q=nesre%EB8E+na+otro%EB9kih+igri%EB9E8ih&btnG=Google&domains=ht tp%3A%2F%2F192.168.252.147%3A8080>.
11. Rok Simon M. Poškodbe otrok v dveh ljubljanskih vrtcih v letu 1999. Zdrav Var 2002; 41(9/10): 309-14.
12. Anon. Pravilnik o normativih in tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca. Ur.l. RS 2000; 73: 9062-70.
13. Anon. Pravilnik o normativih in tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca. Ur.l. RS 2005:75.
14. Anon. Zakon o splošni varnosti proizvodov (ZSVP). Ur.l. RS 2003; 101.
15. Standardi za igrala. Pridobljeno december 2006 s spletne strani: <http://www.sist.si/>.
16. Rudolf S. Zunanja igrala in standardi. Sporocila; julij/avgust 2006:11-12.
17. Anon. Zakon o vrtcih. Ur.l. RS 2005; 100.
18. Seliškar A. Seznam potencialno prisotnih strupenih rastlin na zelenicah ljubljanskih vrtcev. Pridobljeno februar 2008 s spletne strani: http://www.ljubljana.si/file631020/strupene_rastline_na_zelenicah.pdf.